

Dohodáři se kvůli změnám přelijí do šedé ekonomiky

Sabina Ali
redaktorka
MF DNES

Zaměstnavatelům přibyla další povinnost spojená s jejich dohodáři. S platností od 1. července je totiž musí hlásit České správě sociálního zabezpečení. Pokud tak neučiní, hrozí jim pokuta až do výše 50 tisíc korun. Dosud se tato povinnost vztahovala pouze na ty dohodáře, kteří si u nich vydělali měsíčně více než deset tisíc korun.

Na povinnost hlásit své dohodáře naváže k 1. lednu příštího roku ještě povinnost platit za ně také odvody v případě, že jejich výdělek překročí stanovené limity. Ty budou dva. První platí pro dohody o provedení práce u jednoho zaměstnavatele a činí 25 procent průměrné mzdy, pro letošek tedy necelých

11 tisíc korun. Druhý limit se stanovuje při souběhu více dohod o provedení práce u různých zaměstnavatelů, a to ve výši 40 procent průměrné mzdy, aktuálně tedy činí zhruba 17 500 korun.

Povinnost hlásit dohodáře včetně jejich výdělků tak má správe sociálního zabezpečení umožnit hlídat, zda se z dohod řádně platí odvody. Zaměstnavatelé i brigádníci mohou být k doplacení pojistného vyzváni i zpětně. Na doplatek pak běží lhůta v délce třiceti dní.

Důvodem, proč stát chce dohody více kontrolovat a zavádí limity, je snaha zamezit jejich řetězení. Nyní totiž systém dovoluje, aby měl brigádník více dohod do deseti tisíc korun u různých zaměstnavatelů. Podle neoficiálních odhadů by tak mohlo být vypláceno až 50 miliard korun ročně, ze kterých ale stát nevidí ani korunu, protože dohody do deseti tisíc korun dani ani pojist-

nému nepodléhají. Člověk tak může mít dohod třeba pět, měsíčně si vydělá až padesát tisíc korun, ale státu z nich neodvede vůbec nic.

Zmíněné novinky se postupně nabalují na už od loňského roku platné změny v práci na dohodu, které přinesl zákoník práce. Jde například o nárok na dovolenou nebo povinnost zaměstnavatele brigádníka předem seznámit s rozvrhem jeho práce.

Pád do šedé zóny

Podle zjištění redakce MF DNES, které získala od zaměstnavatelů i účetních, ale stát zřejmě na dohodářích nevybere zdaleka tolik, kolik možná čeká. Část peněz vyplacených přes dohody se totiž přelila nebo teprve přelije do zóny šedé ekonomiky. Peníze dostanou brigádníci vyplacené „na ruku“ bez jakékoli smlouvy, takže z nich žádné odvody nezaplatí. Druhou možnos-

tí, jak dohody obejít, je, že si brigádníci založí živnost a budou moci fakturovat.

„Ekonomická teorie i praxe ukazuje, že když se regulace na trhu práce zpřísňuje, tak se obecně zvyšuje motivace hledat jiné způsoby. Takže ano, se zpřísněním regulace na trhu práce je docela šance, že změny povedou k nárůstu šedé ekonomiky,“ vysvětlil hlavní ekonom společnosti Roklen Pavel Peterka.

Proti úpravám práce na dohodu se staví například zástupce gastronomické scény Luboš Kastner z Asociace malých a středních podniků a živnostníků. „Podnikání s lidmi v této zemi bude kvůli těmto změnám náročnější a byrokratičtější. Od současné vlády jsem čekal úplný opak. Je to krok, který naštvete i pracovníky. Trh půjde do černoty,“ řekl MF DNES.

Že část podnikatelů bude vyplácet lidi načerno, vidí i majitelka

účetní kanceláře Connect Economic Group Šárka Pelikánová. „Část firem se již rozhodla dohody o provedení práce od 1. ledna 2025, kdy nastane změna v odvodech pojistného, nevyužívat a nahradit je buď fakturantů, nebo jít případně do rizika a vyplácet část peněz načerno,“ popsala situaci expertka na účetnictví.

Šedá ekonomika zahrnuje činnosti, které nejsou nelegální, ale nejsou ani oficiálně vykazované. To znamená, že se z nich neplatí daně, případně další odvody. Podle studie poradenské společnosti Kearney loni šedá ekonomika v Česku překročila hranici jednoho bilionu korun.

Neúnosné papírování

Zaměstnavatelům na změnách nejvíce vadí podle nich příliš velká administrativa, čímž zaměstnávání dohodářů přichází o velkou část své

flexibility. „S placením načerno ne-souhlasíme, odvádět daně je správné, ale v aktuální situaci s dohodami to chápeme. Když totiž administrativní zátěž překoná určitou hranici, tak je tady vždy tendence jít touhle cestou,“ komentuje situaci ředitel Unie zaměstnavatelských svazů Vít Jásek.

Ten upozorňuje, že problematická je situace mimo jiné v sezonních pracích, jako jsou různé festivaly, ale i zemědělské práce. „Například na hudebním festivalu můžete mít tisíce brigádníků, které musíte nahlásit a administrovat. Změny v dohodách jsou problematické i pro zemědělce. Ti mají obtíže zejména s plánováním rozvrhu práce brigádníkům. Třeba když je potřeba brigádu zrušit kvůli počasí. To se totiž klasifikuje jako překážka na straně zaměstnavatele, takže musí brigádníkům směnu proplatit,“ vysvětlil na dotaz MF DNES Jásek.